

УДК 657.37

DOI: <https://doi.org/10.31651/2076-5843-2025-2-141-150>

УМАНСЬКА Вікторія Григорівна

кандидат економічних наук, доцент,
Черкаський національний університет імені
Богдана Хмельницького, м. Черкаси, Україна
OrcidID: <https://orcid.org/0000-0003-1669-7255>
viktoric@vu.cdu.edu.ua

БОРОТА Анна Володимирівна

здобувач вищої освіти ОС «Магістр»,
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
Orcid ID: <https://orcid.org/0009-0008-3491-5627>
borota.anna424@vu.cdu.edu.ua

МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ТА АНАЛІЗ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Розглянуто методику формування та аналіз фінансової звітності підприємства як одного з ключових елементів системи управління фінансово-господарською діяльністю, здійснено глибокий аналіз методики формування фінансової звітності підприємства, визначено її зміст, завдання, нормативно-правову базу та етапи складання. Акцентовано увагу на нормативно-правовій базі, яка регламентує процес звітності в Україні. Обґрунтовано роль аналізу фінансової звітності у виявленні резервів підвищення ефективності діяльності підприємства. Наведено приклад розрахунку фінансових коефіцієнтів.

Ключові слова: фінансова звітність, методика аналізу, підприємство, фінансовий стан, управління, бухгалтерський облік, баланс, аналіз, рентабельність, коефіцієнти, методика.

Постановка проблеми. Фінансова звітність є невід'ємною частиною бухгалтерського обліку та важливим інструментом інформаційного забезпечення управління підприємством. Вона надає інформацію про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за певний період. Фінансова звітність є ключовим джерелом інформації для користувачів, що приймають економічні рішення. Це систематизований звіт про фінансові результати та стан підприємства за певний період, який формується відповідно до стандартів бухгалтерського обліку. Її значення особливо зростає в умовах високої конкуренції, змін у податковому законодавстві, фінансовій нестабільності та європейських процесів в Україні.

У сучасних умовах ринкової економіки, активного розвитку підприємницької діяльності та інтеграції України до європейського економічного простору значення фінансової звітності як інструменту управління суттєво зростає. Підвищуються вимоги до якості, прозорості та своєчасності фінансової інформації, що використовується як зовнішніми, так і внутрішніми користувачами для прийняття стратегічних і тактичних рішень.

Реформування системи бухгалтерського обліку в Україні, зокрема впровадження міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ), обумовлює необхідність удосконалення методик формування звітності, забезпечення її достовірності, порівнянності та аналітичної корисності. Водночас актуальною залишається проблема якісного фінансового аналізу, що дозволяє оцінити ефективність діяльності підприємства, виявити фінансові ризики, внутрішні резерви та перспективи розвитку.

Таким чином, дослідження методичних підходів до формування та аналізу фінансової звітності є актуальним як з теоретичної, так і з практичної точки зору, оскільки безпосередньо впливає на якість управлінських рішень, інвестиційну привабливість та фінансову стабільність підприємства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій та виокремлення частин нерозв'язаної раніше проблеми. У рамках дослідження було проведено аналіз поточних наукових робіт, публікацій і досліджень з акцентом на методику формування та аналіз фінансової звітності підприємства. Розв'язанню теоретичних і методичних питань формування та аналізу фінансової звітності присвячена значна кількість досліджень вчених: Ф. Ф. Бутинця, С. В. Івахненка, Г. Г. Кірєйцева,

М. Д. Корінька, Я. Д. Крупки, М. В. Кужельного, Г. М. Давидова, В. О. Кужель, Н. В. Дорош та інших.

Метою статті є дослідження методичних підходів до формування та аналізу фінансової звітності підприємства з урахуванням сучасних вимог бухгалтерського обліку та чинного законодавства України. Визначення сучасних методик формування та аналізу фінансової звітності підприємств, виявлення їх практичного значення для забезпечення ефективного управління.

Викладення основного матеріалу. Фінансова звітність – це сукупність звітних форм, які складаються на основі даних бухгалтерського обліку з метою інформування зацікавлених сторін про фінансовий стан та результати діяльності підприємства на визначену дату. Таке визначення можна надати даному поняттю на основі розглянутих визначень різних вчених та нормативних документів (табл.1).

Таблиця 1 - Визначення фінансової звітності

№	Джерело / Автор	Визначення фінансової звітності
1	Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [1]	Сукупність показників про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства.
2	НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [2]	Мета звітності – надання повної, правдивої та неупередженої інформації користувачам для прийняття економічних рішень.
3	Бутинець Ф.Ф. [3]	Узагальнена система показників, яка відображає підсумки господарської діяльності та стан ресурсів підприємства.
4	Давидов Г.М., Кужель В.О., Дорош Н.В. [4]	Відображає результативність управління ресурсами підприємства та є джерелом прийняття рішень усіма зацікавленими сторонами.
5	МСФЗ. Концептуальна основа [5]	Система фінансової інформації, що надається користувачам для прийняття рішень щодо надання ресурсів підприємству.
6	Голов С.Ф., Костюченко В.М. [7]	Засіб комунікації між підприємством і зовнішнім середовищем, що формує довіру до його фінансової спроможності.

Джерело: [1-7]

Згідно з Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 № 73, а для підприємств, що становлять суспільний інтерес, – за Міжнародними стандартами фінансової звітності (МСФЗ), фінансова звітність включає основні форми наведені на рис.1 [1]:

Фінансова звітність є системою взаємопов'язаних форм, які подаються у визначеній послідовності та розкривають фінансовий стан (на певну дату), фінансові результати (за звітний період), рух грошових коштів, зміни у складі власного капіталу, деталі облікової політики та інші пояснення.

У разі використання МСФЗ, структура зберігається, але зміст деталізується відповідно до вимог IFRS (IAS 1, IAS 7, IAS 8 та ін.).

Ці форми подаються щоквартально (для публічних компаній – щомісячно) відповідно до Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку (НП(С)БО) або Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ) [2, 5]. Вищезазначені форми відображають комплексну інформацію про активи, зобов'язання, доходи, витрати, зміни у власному капіталі та грошові потоки підприємства. Кожна форма містить ключові фінансові показники, що дозволяють оцінити: ліквідність (наприклад, через аналіз оборотних активів і короткострокових зобов'язань),

платоспроможність і фінансову стійкість, прибутковість і ефективність діяльності, динаміку грошових потоків, зміни у структурі капіталу.

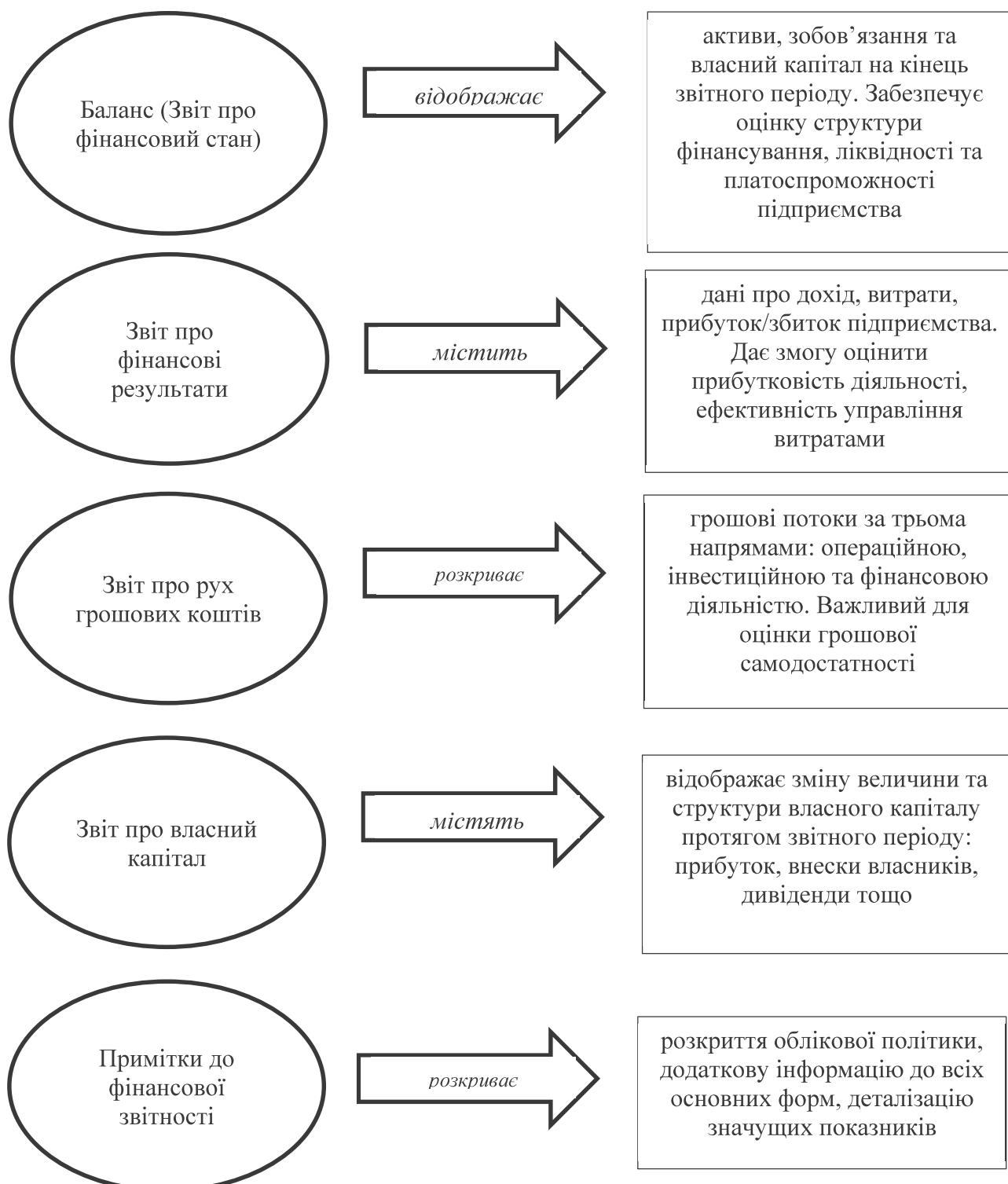

Рис. 1 - Основні форми фінансової звітності підприємств

Користувачами цієї інформації є: інвестори, банки, контрагенти, державні органи, керівництво підприємства. Формування фінансової звітності базується на таких принципах: повне висвітлення, послідовність, принцип нарахування та відповідності доходів і витрат, безперервність діяльності, обачність.

Основні етапи формування звітності наведені у табл.2:

Таблиця 2 - Етапи формування фінансової звітності підприємства

№ п/п	Найменування етапу, його особливості	Склад етапу
1	Підготовчий етап (на основі первинних документів та рєгістрів обліку)	Закриття бухгалтерських рєгістрів Проведення інвентаризації Коригування залишків за активами і зобов'язаннями
2	Заповнення звітних форм (з урахуванням вимог МСФЗ (у разі їх застосування)	Баланс (форма №1): на основі оборотно-сальдової відомості Звіт про фінансові результати (форма №2): на основі доходів та витрат Інші форми – згідно з відповідними розшифруваннями рахунків
3	Перевірка достовірності та подача звітності (як до внутрішнього користування (керівництво), так і зовнішнім користувачам (державні органи, інвестори, кредитори)	До ДПС, органів статистики, банків (у разі потреби) В електронній формі через «Єдине вікно подання електронної звітності»

Особливу увагу слід приділити коректності облікових оцінок, дотриманню принципів безперервності діяльності, обачності, нарахування та повного висвітлення інформації. У разі використання МСФЗ необхідне проведення трансформації даних з національного плану рахунків у відповідність до вимог міжнародних стандартів (зокрема, IAS 1, IAS 7, IFRS 15, IFRS 16 тощо).

Аналіз фінансової звітності – це процес інтерпретації її показників з метою оцінки фінансового стану, результатів діяльності та перспектив підприємства. Основні методи аналізу наведені у табл. 3:

Таблиця 3 - Основні методи аналізу фінансової звітності

№ п/п	Метод аналізу	Суть методу	Приклади показників / застосування
1	Горизонтальний аналіз	Порівняння показників за кілька періодів для виявлення динаміки	Приріст доходів, зміна активів тощо
2	Вертикальний аналіз	Визначення структури звітності (у %) на певну дату	Частка дебіторської заборгованості в активах
3	Коефіцієнтний аналіз	Розрахунок фінансових коефіцієнтів для оцінки різних аспектів діяльності	ROE, ROA, ліквідність, фінансова незалежність
4	Факторний аналіз	Виявлення причин змін у результатах діяльності	Аналіз рентабельності, прибутковості по складниках
5	Аналіз трендів	Вивчення довгострокової динаміки показників	Графіки зміни обороту, капіталу, зобов'язань

Для візуалізації результатів широко використовуються таблиці, графіки, діаграми, які покращують сприйняття тенденцій і взаємозв'язків. Застосування методів аналізу фінансової звітності дає змогу своєчасно виявляти фінансові ризики, приймати обґрунтовані управлінські рішення, підвищувати інвестиційну привабливість, здійснювати контроль за витратами та результатами діяльності.

У таблиці 4 наведено приклади ключових фінансових коефіцієнтів, що застосовуються при аналізі фінансової звітності підприємства.

Таблиця 4 - Ключові фінансові коефіцієнти для аналізу фінансової звітності

№	Назва коефіцієнта	Формула розрахунку	Економічна суть
1	Коефіцієнт загальної ліквідності	Оборотні активи / Поточні зобов'язання	Показує здатність підприємства погасити поточні зобов'язання за рахунок оборотних активів.
2	Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії)	Власний капітал / Пасиви	Характеризує частку власного капіталу в загальній сумі джерел фінансування.
3	Коефіцієнт рентабельності активів (ROA)	Чистий прибуток / Активи $\times 100\%$	Показує ефективність використання активів для отримання прибутку.
4	Коефіцієнт рентабельності власного капіталу (ROE)	Чистий прибуток / Власний капітал $\times 100\%$	Оцінює прибутковість інвестованих власниками коштів.
5	Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	Виручка / Середня дебіторська заборгованість	Визначає швидкість погашення дебіторської заборгованості протягом періоду.

Аналіз фінансової звітності – це комплексна оцінка фінансового стану, що проводиться за допомогою аналітичних прийомів. Його результати використовуються:

- для виявлення проблемних зон у фінансовій діяльності;
- для контролю за платоспроможністю;
- для формування інвестиційної та кредитної політики.

У науковій літературі фінансова звітність розглядається не лише як форма бухгалтерського підсумку, але і як аналітична модель, яка дає змогу відображати та прогнозувати результати діяльності суб'єкта господарювання. Згідно з дослідженнями М.Т. Костишиної [9], аналіз фінансової звітності має вирішальне значення для формування фінансової стратегії підприємства, оскільки дає змогу виявляти резерви росту, зони ризику та рівень ефективності управлінських рішень.

Із розвитком цифрових технологій та глобалізацією ринків наукові підходи дедалі більше акцентуються на: трансформації звітності до вимог МСФЗ; інтеграції нефінансової інформації (наприклад, сталого розвитку, ESG); аналітиці великих обсягів даних (Big Data) на основі звітних показників.

Такі теоретичні зрушенні формують нову методологічну базу, де фінансова звітність – це не лише облік, а інструмент аналітики, контролю та управління.

Комплексний підхід до аналізу дозволяє виявити слабкі місця, передбачити фінансові ризики та сформувати ефективну фінансову стратегію.

Результати аналізу фінансової звітності відіграють ключову роль у:

- прийнятті управлінських рішень (розподіл ресурсів, інвестування, оптимізація витрат);
- оцінці кредитоспроможності підприємства;
- плануванні та прогнозуванні майбутньої діяльності;
- комунікації з зовнішніми користувачами (інвесторами, аудиторами, банками).

Своєчасний і якісний аналіз звітності дозволяє підприємству адаптуватися до змін у зовнішньому середовищі, зберігати конкурентоспроможність та забезпечити стійкий розвиток [11].

Формування фінансової звітності в Україні здійснюється у межах багаторівневої системи нормативного регулювання, яка охоплює як національні законодавчі акти, так і міжнародні стандарти, що впроваджуються в облікову практику вітчизняних підприємств.

Одним з головних нормативно-правових актів, що регулюють та пояснюють принципи та методи формування фінансової звітності в Україні є Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» (№ 996-XIV від 16.07.1999). Цей закон є основним документом, який визначає правові засади ведення бухгалтерського обліку, встановлює обов'язковість складання фінансової звітності, регулює зміст, форму, періодичність та порядок подання звітності.

Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку, затверджені Міністерством фінансів України, конкретизують вимоги до обліку та звітності. Основні серед них:

- НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» - визначає склад та зміст фінансової звітності.
- НП(С)БО 2 – 34 — встановлюють правила відображення окремих господарських операцій у звітності (основні засоби, доходи, витрати тощо).
- НП(С)БО орієнтовані на міжнародну практику обліку, але з урахуванням особливостей українського економіко-правового середовища.

Підприємства, що становлять суспільний інтерес (публічні акціонерні товариства, банки, страховики тощо), зобов'язані складати фінансову звітність за МСФЗ згідно з Законом № 996-XIV.

До МСФЗ належать:

- IAS (International Accounting Standards) – старі стандарти;
- IFRS (International Financial Reporting Standards) – новіші стандарти;
- Interpretations (роз'яснення).

В Україні переклад і затвердження офіційного тексту МСФЗ здійснюється Міністерством фінансів (на основі ліцензії від IFRS Foundation) [8].

До інших нормативно-правових документів, що контролюють подачу фінансової звітності, можна віднести:

- Податковий кодекс України — регламентує порядок подання податкової звітності, що базується на бухгалтерських даних.
- Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» - визначає обов'язковість аудиту для окремих категорій підприємств.
- Інструкції Державної служби статистики України - встановлюють правила подання статистичної звітності.
- Власна облікова політика підприємства - внутрішній регламент, що деталізує застосування норм НП(С)БО або МСФЗ на практиці.

Формування, затвердження та впровадження стандартів фінансової звітності в Україні перебуває під контролем низки державних органів та регуляторів. Кожен із них виконує певні функції у сфері нормативного забезпечення бухгалтерського обліку та звітності. Така багаторівнева система суб'єктів регулювання забезпечує інтеграцію української фінансової звітності у міжнародне інформаційне середовище, дотримання вимог прозорості, публічності та відповідальності перед користувачами фінансової інформації.

У таблиці 5 представлено основні суб'єкти регулювання фінансової звітності в Україні та їх ключові функції.

Загалом, нормативне регулювання фінансової звітності в Україні є багаторівневим, поєднуючи національні та міжнародні вимоги. Це забезпечує порівнянність, прозорість і довіру до фінансової інформації як всередині країни, так і на міжнародному рівні [10].

Таблиця 5 - Суб'єкти регулювання фінансової звітності в Україні та їх ключові функції

Суб'єкт	Повноваження
Верховна Рада України	Приймає закони, що визначають правові основи обліку
Кабінет Міністрів України	Видає постанови з питань фінансової звітності
Міністерство фінансів	Розробляє та затверджує НП(С)БО, уповноважене на впровадження МСФЗ
Національний банк України	Встановлює вимоги до звітності банків
Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку	Регулює звітність емітентів та публічних компаній

Сучасний стан фінансової звітності в Україні демонструє значний поступ у напрямі гармонізації з міжнародними стандартами, однак існує ряд викликів і проблем, які потребують вдосконалення на концептуальному, нормативному та практичному рівнях. На основі аналізу чинної практики та сучасних досліджень можна сформулювати низку пропозицій щодо покращення якості формування, подання та аналітичного використання фінансової звітності:

1. Спрощення форм для малих підприємств

Незважаючи на наявність форм № 1-м, № 2-м, значна частина малих та середніх підприємств все ще стикається зі складністю у складанні звітності. Пропонується:

- розширити застосування одноформатної звітності для мікропідприємств (на основі МСФЗ для малих і середніх підприємств);
- надати доступ до безкоштовних онлайн-конструкторів звітів на базі державних ресурсів (Мінфін, ДПС).

2. Автоматизація формування та подання звітності

Попри розвиток ІТ-сервісів, інтеграція бухгалтерських програм з офіційними платформами подання звітності є частковою. Доцільно:

- запровадити єдиний API-інтерфейс між бухгалтерськими програмами (М.Е.Doc, 1С:Підприємство, BAS) та ДПС/Статистикою;
- стимулювати інтеграцію штучного інтелекту для перевірки достовірності звітних форм перед поданням.

3. Посилення аналітичного блоку в офіційній звітності

На сьогодні фінансова звітність здебільшого інформативна, але не аналітична. Доцільно:

- запровадити обов'язковий розрахунок базових фінансових коефіцієнтів (ліквідність, рентабельність, оборотність) у складі приміток до звітів;
- адаптувати форми для порівняльного аналізу з попередніми періодами (наприклад, дворічна або трирічна структура показників).

4. Уніфікація національних стандартів з МСФЗ

Попри формальну адаптацію, на практиці існують розбіжності між НП(С)БО та IFRS. Пропонується:

- переглянути НП(С)БО 1–34 з метою їх повного наближення до відповідних МСФЗ;
- скасувати дублюючі норми та розробити єдину методичну інструкцію щодо трансформації звітності у форматі «НП(С)БО - МСФЗ».

5. Підвищення прозорості через обов'язкові пояснення.

Фінансова звітність без пояснень втрачає глибину. Необхідно:

- законодавчо закріпити вимогу до розкриття основних облікових політик та причин істотних змін у звітах (наприклад, суттєвого зменшення активів чи доходів);
- запровадити типову форму аналізу управлінського характеру до звітів великих підприємств.

6. Освітні та методичні ініціативи

Недостатня кваліфікація бухгалтерів, особливо у малому бізнесі, знижує якість звітності. Пропонується:

- розширити державну програму перепідготовки та підвищення кваліфікації бухгалтерів з акцентом на МСФЗ, цифрові інструменти та аналітичну складову;
- створити відкритий національний методичний портал, який міститиме роз'яснення, шаблони, приклади та відеоінструкції.

Висновки та перспективи подальших розвідок. Фінансова звітність є не просто формальністю, а важливим інструментом стратегічного та оперативного управління підприємством. Її формування потребує дотримання вимог законодавства, методологічної чіткості та достовірності. Аналіз звітності дозволяє оцінити фінансову стабільність, виявити внутрішні резерви, уникнути ризиків та обґрунтовано приймати рішення.

Сучасна наукова думка свідчить про зростання ролі аналітичної інтерпретації фінансової звітності. Дослідники наголошують, що традиційне подання форм (баланс, звіт про прибутки, грошові потоки тощо) має супроводжуватись поглибленим кількісним та якісним аналізом, адаптованим до розміру, сфери та специфіки підприємства. Актуальними залишаються дослідження у таких напрямах: вдосконалення коефіцієнтного аналізу та системи показників; інтеграція МСФЗ у внутрішню звітність українських компаній; підвищення аналітичної цінності нефінансових пояснень.

Дотримання встановлених стандартів обліку, правильне складання звітних форм і глибокий аналітичний підхід до їх оцінки забезпечують достовірність фінансової інформації, необхідної для ефективного прийняття рішень. У сучасних умовах цифровізації та інтеграції у міжнародне економічне середовище особливого значення набуває також застосування МСФЗ, автоматизованих облікових систем і аналітичних платформ для гнучкого та об'єктивного аналізу фінансової звітності. У сучасних умовах рекомендується використовувати автоматизовані аналітичні системи, порівняльний аналіз з конкурентами, а також інтегрувати внутрішню звітність із зовнішніми показниками ефективності для формування комплексної картини діяльності підприємства.

Список використаних джерел

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996-ХIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (дата звернення: 20.07.2025).
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затв. наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 № 73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#n17> (дата звернення: 15.07.2025).
3. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський облік в Україні: основи та практика. Житомир: ПП «Рута», 2020. 688 с.
4. Давидов Г. М., Кужель В. О., Дорош Н. В. Фінансова звітність: теорія та практика: навч. посіб. Київ: Центр учебової літератури, 2022. 328 с.
5. Conceptual Framework for Financial Reporting. IFRS Foundation, 2021.
6. Войнаренко М. П., Пономарєва Н. А., Замазій О. В. Міжнародні стандарти фінансової звітності та аудиту: навч. посіб. Київ: Центр учебової літератури, 2010. 488 с.
7. Голов С. Ф., Костюченко В. М. Бухгалтерський облік і фінансова звітність за міжнародними стандартами. Харків: Фактор, 2013. 1072 с.
8. Хомуляк Т. І. Міжнародні стандарти фінансової звітності: проблеми і перспективи застосування. Вісник Університету банківської справи Національного банку України. 2010. № 1. С. 212–216.
9. Приймак С. В., Костишина М. Т., Долбнєва Д. В. Фінансова звітність підприємств: навчально-методичний посібник. Львів: Ліга-Прес, 2016. 268 с.
10. Удосконалення методики складання та аналізу фінансової звітності підприємств. Економіка і суспільство. 2016. № 6. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/6_ukr/63.pdf (дата звернення: 20.07.2025).
11. Корнилюк Р. Фінансовий аналіз на основі відкритих даних. URL: <https://blog.youcontrol.market/finansovii-analiz> (дата звернення: 21.07.2025).

References

1. Verkhovna Rada of Ukraine (1999). «On Accounting and Financial Reporting in Ukraine», Law of Ukraine No : 996-XIV. dated 16.07.1999 r. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (Accessed: 20.07.2025).
2. Ministry of Finance of Ukraine (2013). «General requirements for financial reporting», Accounting regulations (standards) 1 No : 73 dated 07.02.2013 Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#n17> (Accessed: 15.07.2025).
3. Butynets, F. F. (2020). Accounting in Ukraine: Fundamentals and Practice. Zhytomyr: PP "Ruta", 668. (in Ukr.).
4. Davydov, G. M., Kuzhel, V. O., Dorosh, N. V. (2022). Financial reporting: theory and practice: textbook. Kyiv: Center for Educational Literature, 328. (in Ukr.).
5. Conceptual Framework for Financial Reporting. IFRS Foundation, 2021. (in Engl).
6. Voinarenko, M. P., Ponomariova, N. A., Zamaziy, O. V. (2010). International standards of financial reporting and auditing: a teaching aid. Kyiv: Center for Educational Literature, 488. (in Ukr.).
7. Golov, S. F., Kostyuchenko, V. M. (2013). Accounting and financial reporting according to international standards. Kharkiv: Factor, 1072. (in Ukr.).
8. Khomulyak, T. I. (2010). International Financial Reporting Standards: Problems and Prospects for Application. *Visnyk of the University of Banking of the National Bank of Ukraine*, 1, 212-216 p. (in Ukr.).
9. Pryimak, S. V., Kostyshyna, M. T., Dolbnyeva, D. V. (2016). Financial reporting of enterprises: a teaching and methodological manual. Lviv: Liga-Press, 268. (in Ukr.).
10. Improving the methodology for preparing and analyzing financial statements of enterprises (2016). *Economy and society*, 6, URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/6_ukr/63.pdf (Accessed: 20.07.2025).
11. Korniyuk, R. Financial analysis based on open data. URL: <https://blog.youcontrol.market/finansovii-analiz> (Accessed: 21.07.2025).

UMANSKA Viktoriia

PhD (Economics), Associate Professor,
Bohdan Khmelnytsky National University of Cherkasy,
Cherkasy, Ukraine

BOROTA Anna

an applicant for higher education of the second (master's) level,
of the specialty «Accounting and taxation»
Bohdan Khmelnytsky National University of Cherkasy, Ukraine

METHODOLOGY FOR PREPARATION AND ANALYSIS OF AN ENTERPRISE'S FINANCIAL STATEMENTS

Introduction. In modern conditions of market economy, with the active development of entrepreneurial activity and Ukraine's integration into the European economic space, the importance of financial reporting as a management tool is growing significantly. Requirements for the quality, transparency, and timeliness of financial information used by both external and internal users to make strategic and tactical decisions are increasing. The reform of the accounting system in Ukraine, in particular the introduction of International Financial Reporting Standards (IFRS), requires the improvement of reporting methods to ensure its reliability, comparability, and analytical usefulness. At the same time, the issue of high-quality financial analysis remains relevant, as it allows for the assessment of the effectiveness of an enterprise's activities and the identification of financial risks, internal reserves, and development prospects.

Thus, research into methodological approaches to the preparation and analysis of financial statements is relevant from both a theoretical and practical point of view, as it directly affects the quality of management decisions, investment attractiveness, and financial stability of an enterprise.

Purpose. Research methodological approaches to the compilation and analysis of a company's financial statements, taking into current requirements of accounting and the laws of Ukraine. Identify modern methods for compiling and analyzing companies' financial statements, and identify their practical significance for ensuring effective management.

Results. The article examines the composition and content of the main forms of financial reporting; clarifies the structure and information content of financial reporting; analyzes the methodology for preparing reports; studies methods for analyzing financial reporting; characterizes the regulatory framework for reporting in Ukraine; summarizes methods of financial analysis and determines the significance of reporting analysis for corporate management.

Originality. Based on an analysis of current practices and recent research, a number of proposals can be formulated to improve the quality of financial reporting, presentation, and analytical use:

- Expand the use of single-format reporting for small businesses (based on IFRS for small and midsize enterprises).

- Provide access to free online report builders based on government resources (Ministry of Finance, State Tax Service).

- Provide access to free online report builders based on state resources (Ministry of Finance, State Tax Service).

- Introduce a single API interface between accounting programs (M.E.Doc, 1C:Enterprise, BAS) and the State Tax Service/Statistics.

- Encourage the integration of artificial intelligence to verify the accuracy of reporting forms before submission.

- Introduce mandatory calculation of basic financial coefficients (liquidity, profitability, turnover) in the notes to the reports.

- Adapt forms for comparative analysis with previous periods (for example two-year or three-year structure of indicators).

- Revise NABU (National Accounting and Business Uniformity) standard 1-34 to bring them fully into line with the relevant IFRS.

- cancel duplicate regulations and develop a single methodological instruction for the transformation of reporting in the format "NABU - IFRS."

- enshrine in law the requirement to disclose key accounting policies and reasons for significant changes in reports (for example a significant decrease in assets or income);

- Introduce a standard form of management analysis for the reports of large enterprises.

- Expand the state program for retraining and upgrading accountants' skills, focusing on IFRS, digital tools, and analytics.

- Create an open national methodological portal that'll have explanations, templates, examples, and video tutorials.

Conclusion. Financial reporting is an important tool for strategic and operative management of an enterprise. Its formation requires compliance with legal requirements, methodological accuracy, and reliability. Analysis of reporting allows assessing financial stability, identifying internal reserves, avoiding risks, and making informed decisions.

Following established accounting standards, filling out reporting forms correctly, and taking a deep analytical view when evaluating them makes sure the financial information needed for effective decision-making is trustworthy. In the current environment of digitalization and integration into the international economic environment, the use of IFRS, automated accounting systems, and analytical platforms for flexible and objective analysis of financial statements is also of particular importance. In today's environment, it is recommended to use automated analytical systems, comparative analysis with competitors, and to integrate internal reporting with external performance indicators to form a comprehensive picture of the enterprise's activities.

Keywords: financial reporting, analysis methodology, enterprise, financial condition, management, accounting, balance sheet, analysis, profitability, ratios, methodology.

Одержано редакцію: 02.04.2025
Прийнято до публікації: 20.04.2025